

Маріупольський державний університет

Кафедра економіки та міжнародних економічних відносин

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ПП8 «ЕКОНОМІКА ПІДПРИЄМСТВА»

Освітньо-професійна програма «**Міжнародна економіка**»

спеціальність 051 «**Економіка**» ОС «**Бакалавр**»

факультет **економіко-правовий**

м. Маріуполь – 2020 рік

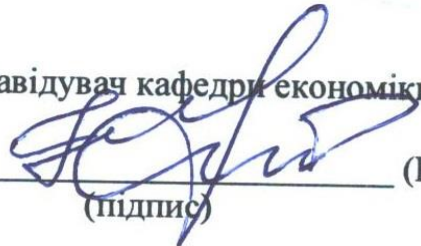
Робоча програма Економіка підприємства
для студентів ОПП «Міжнародна економіка» спеціальності 051 «Економіка» ОС «Бакалавр»

Розробник: Омельченко Г.П., доцент кафедри економіки та міжнародних економічних відносин,
к.е.н., доцент

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри економіки та міжнародних економічних
відносин

Протокол від «27» серпня 2020 року, № 1

Завідувач кафедри економіки та міжнародних економічних відносин

_____ (Ю.І. Чентуков)
(підпис)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		(очна) денна форма здобуття вищої освіти	заочна форма здобуття вищої освіти
Кількість кредитів – 5	Галузь знань <i>05 Соціальні та поведінкові науки</i>	Нормативна ПП8	
Модулів – 2	ОПП <i>«Міжнародна економіка»</i> Спеціальність <i>051 Економіка</i>	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 2		3-й	3-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання <u>реферативне дослідження</u>		Семестр	
Загальна кількість годин-150		5-й	5-й
Тижневих годин для денної форми форма здобуття вищої освіти: аудиторних – 4 самостійної роботи студента - 4	Освітній рівень: <i>Бакалавр</i>	Лекції	
		28 год.	12 год.
		Практичні, семінарські	
		28 год.	12 год.
		Лабораторні	
		4	
		Самостійна робота	
		88 год.	125 год.
Індивідуальні завдання:			
2 год.	1 год.		
Вид контролю: екзамен			

Примітка:

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:

для денної форми форма здобуття вищої освіти - 60 год./90 год.

для заочної форми форма здобуття вищої освіти - 24 год./126 год.

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета навчальної дисципліни: надати студентам можливість засвоєння теоретичних та практичних основ успішного управління економічною діяльністю підприємства, формування у студентів здібностей та світогляду фахівців, які здатні самостійно мислити, приймати управлінські рішення, виконувати комплексні економічні розрахунки для ефективного здійснення господарської діяльності на рівні підприємств.

Завдання дисципліни:

- вивчення господарських процесів, що відбуваються у виробничо-комерційних

системах підприємств;

- закріплення комплексу економічних знань і засвоєння досягнень теорії та практики управління підприємствами;
- формування вмінь ефективного використання ресурсного і виробничо-господарського потенціалу підприємства.

Місце навчальної дисципліни в освітній програмі. Навчальна дисципліна «Економіка підприємства» спрямована на опанування наступних компетентностей:

1. Здатність здійснювати планування торговельної діяльності, у т.ч. міжнародної.
2. Здатність обґрунтовувати перспективні напрями розвитку торговельної діяльності, у т.ч. міжнародної.
3. Здатність планувати діяльність з обліку та аудиту економічної діяльності.
4. Здатність організовувати процеси управління економічною діяльністю, у т.ч. міжнародною.
5. Вміння організовувати експорт/імпорт товарів (послуг), міжнародну інвестиційну діяльність та фінансово-розрахункові операції, міжнародне науково-технічне співробітництво, обліково-економічну роботу.
6. Здатність здійснювати контроль за всіма видами та напрямками економічної діяльності, у т.ч. міжнародної.
7. Вміння здійснювати аналіз ефективності економічної діяльності, у т.ч. міжнародної.
8. Здатність аналізувати результати внутрішнього та зовнішнього аудиту.
9. Здатність збирати, систематизувати, нагромаджувати та аналізувати первинну інформацію щодо діяльності підприємства та його структурних підрозділів.

Дисципліна використовується для формування наступних програмних результатів навчання, передбачених освітньо-професійною програмою підготовки бакалавра за спеціальністю 051 «Економіка» (ОПП «Міжнародна економіка») у Маріупольському державному університеті:

- Вміння добирати необхідну інформацію й виконувати планові розрахунки з операцій, у т.ч. міжнародних.
- Здатність організовувати роботу зі збирання, систематизації й вивчення статистичної інформації, що характеризує показники виробничо-господарської діяльності підприємства та його підрозділів, а також підприємств на світових ринках.
- Вміння збирати і систематизувати інформацію про стан виконання планових завдань з експортно-імпортової діяльності по структурних підрозділах і підприємству в цілому.
- Вміння складати фінансові плани, плани реалізації продукції, плани використання власних і позикових коштів.
- Здатність відстежувати, уточнювати, комбінувати, розраховувати основні економічні показники діяльності підприємства (підрозділу).
- Навички підготовки первинної звітності про діяльність організації (підрозділу), вміння відображати результати роботи на внутрішньому та міжнародних ринках у бухгалтерській та статистичній звітності.
- Здатність пропонувати альтернативні варіанти управління грошовими потоками, прибутками, інвестиціями і забезпечувати їх запровадження в діяльність підприємства

Передумови для вивчення дисципліни: дисципліна «Економіка підприємства» вивчається після вивчення дисциплін «Основи економічної теорії», «Історія економіки та економічної думки», «Статистика», «Мікроекономіка»

Результати навчання. У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен **знати:**

- економічні основи функціонування підприємств в умовах ринку;
- чинники, які впливають на ефективність роботи підприємств;
- механізм формування і використання виробничого потенціалу, взаємодії всіх видів ресурсів та найбільш раціонального їх використання;
- прогресивні методи планування та організації діяльності;
- показники оцінки та напрями підвищення результативності роботи підпри-

ємства.

вміти:

- обґрунтовувати структуру і напрямки діяльності підприємства;
- виконувати економічні розрахунки;
- творчо підходити до підготовки і прийняття управлінських рішень з економіки;
- аналізувати і узагальнювати результати діяльності підприємства, ефективності використання його ресурсів;
- пропонувати ефективні заходи господарювання і контролювати їх здійснення при зміні ситуації у ринковому середовищі;
- розробляти і реалізовувати плани розвитку підприємства. формування системи знань з теоретичної макроекономіки, які відображають сукупні результати економічної діяльності країни та теоретичний інструментарій ринкового та державного регулювання національної економіки.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Підприємство у сучасній системі господарювання та ресурснезабезпечення його діяльності

Тема 1. Теорії підприємств і основи підприємництва

Підприємництво як сучасна форма господарювання, його роль в активізації соціально-економічного розвитку суспільства. Сутність та ознаки, форми та види підприємницької діяльності. Договірні взаємовідносини і партнерські зв'язки у підприємницькій діяльності. Структуризація і порядок укладання договорів. Поняття підприємства як основного суб'єкту підприємницької діяльності та організаційно відокремленої й економічно самостійної первинної ланки національної економіки. Місія, внутрішньо фірмові цілі та функції підприємства. Еволюція основних теорій та моделей підприємства.

Правові і економічні аспекти створення підприємств. Алгоритм створення та реєстрації підприємства. Статут підприємства. Колективний договір. Механізм обґрунтування місця розміщення підприємства.

Тема 2. Види підприємств, їх організаційно-правові форми

Практичне значення класифікації підприємств. Класифікація підприємств за такими ознаками: мета і характер діяльності; форма власності майна; належність капіталу; правовий статус і форма господарювання; галузево-функціональний вид діяльності; технологічна (територіальна) цілісність і ступінь підпорядкування; розміри за чисельністю працівників та обсягом річного доходу.

Поняття організаційно-правової форми (ОПФ) підприємства. Основні організаційно-правові форми підприємств в Україні. Господарські товариства як найбільш розповсюджений тип ОПФ в Україні. Порівняльна характеристика акціонерного, повного, командитного товариств та товариства з обмеженою відповідальністю.

Об'єктивна обумовленість та економічно-соціальна доцільність об'єднання підприємств та організацій. Сучасні форми добровільного та інституційного об'єднання підприємств та організацій (асоціації, консорціум, концерни, корпорації, фінансово-промислові групи, холдинги). Мета їх створення, особливості та ефективність діяльності.

Тема 3. Зовнішнє середовище господарювання підприємств

Поняття зовнішнього середовища підприємства, її основні характеристики та структуризація.

Фактори зовнішнього середовища – макроекономічного і макроекономічного

рівня, фактори прямого та опосередкованого впливу. Сутність взаємовідносин держави і підприємства. Державне регулювання діяльності підприємства. Взаємовідносини підприємства з конкурентами, постачальниками ресурсів, покупцями. Взаємовідносини підприємства з органами надзору за діяльністю підприємства: санітарно-епідеміологічний, пожежний, екологічний та ін. види надзору. Взаємовідносини підприємства із суб'єктами фінансової сфери. Методи аналізу зовнішнього середовища підприємства.

Тема 4. Структура та управління підприємством

Особливості підприємства як складної економічної системи. Структура підприємства та її види. Характеристика виробничої, організаційної і соціальної структур як складових загальної структури підприємства.

Елементи виробничої структури підприємства. Класифікація виробничих структур за різними ознаками: в залежності від підрозділу, діяльність якого покладено в основу структури підприємства; за формою спеціалізації основних цехів; в залежності від наявності основних і допоміжних процесів. Фактори виробничої структури.

Управління підприємством як обов'язкова передумова забезпечення зростання його економіки. Принципи управління підприємством. Планування, організація, мотивація і контроль як основні загальні функції управління підприємствами. Специфічні функції управління. Змістова характеристика економічних, організаційно-розпорядчих і соціально-психологічних методів управління.

Організаційна структура як інструмент формалізації комунікації суб'єктів управління підприємством. Основні типи організаційних структур управління: лінійні, функціональні, лінійно-функціональні, дивізійна, матричні. Принципи та етапи процесу побудови організаційних структур управління виробничими і невиробничими підприємствами. Показники ефективності організаційної структури. Особливості вибору організаційних структур управління новостворюваних підприємств різних розмірів і форм власності, галузевої належності.

Тема 5. Ринок і продукція

Сутність, функції, суб'єкти та об'єкти ринку. Види і форми ринків.

Сегментування ринку. Попит та пропозиція. Поняття конкурентного ринку.

Загальна характеристика продукції та її класифікація. Натуральні та вартісні показники вимірювання обсягу продукції підприємства - номенклатура, асортимент продукції, товарна, валова, чиста, реалізована продукція.

Конкурентоспроможність продукції: поняття, фактори забезпечення і методика оцінка її рівня. Ціни на продукцію та ціноутворення в ринкових умовах: економічна сутність, функції, види цін, стратегії і методи ціноутворення в умовах ринку.

Тема 6. Персонал підприємства, продуктивність і оплата праці

Персонал підприємства як об'єкт управління. Відмінність категорії «персоналу» від інших споріднених економічних термінів: трудові ресурси, кадри, трудовий потенціал. Зміст структурної та кількісної характеристики персоналу.

Поділ персоналу за участю у виробничій діяльності, за терміном дії договору найму, за категоріями, професіями, спеціальностями і рівнем кваліфікації.

Особливості структури персоналу підприємств та організацій різних типів, розмірів і форм власності. Тенденції динаміки структури персоналу в окремих галузях та сферах діяльності.

Облікова, явочна та середньооблікова чисельність як показники кількісної характеристики персоналу: зміст та методика розрахунку. Показники руху та структури персоналу, використання робочого часу.

Норми праці, їх призначення та порядок встановлення. Методи нормування праці. Технологія планування потреби підприємства в персоналі. Методика визначення необхідної чисельності основних та допоміжних робітників, а також нормативної чисельності працівників управління, спеціалістів і службовців для підприємств різних розмірів, форм власності та сфер діяльності. Обґрунтування раціональної структури персоналу підприємства.

Продуктивність праці як економічна категорія. Методи розрахунку продуктивності праці на підприємствах виробничої сфери. Показники рівня продуктивності праці. Зовнішні та внутрішні чинники зростання продуктивності праці. Факторний метод прогнозування рівня продуктивності персоналу на підприємстві. Динаміка і резерви підвищення продуктивності праці на підприємствах різних галузей економіки України за сучасних умов господарювання. Соціально-економічна сутність заробітної плати. Основні функції заробітної плати (відтворювальна, стимулююча, регулювальна, соціальна) та їх реалізація. Мінімальна, номінальна та реальна заробітна плата. Структура заробітної плати. Державне та договірне регулювання заробітної плати, механізм його реалізації в Україні. Поняття форм і систем оплати праці. Сутнісна характеристика почасової та відрядної форми оплати праці, їхні переваги та недоліки. Основні системи почасової форми оплати праці: проста почасова, почасово-преміальна, за посадовими окладами. Основні системи відрядної форми оплати праці: пряма відрядна, непряма відрядна, відрядно-преміальна, відрядно-прогресивна, акордна.

Тема 7. Капітал підприємства

Капітал як першочерговий фактор виробництва. Реальний та грошовий капітал. Основний та оборотний капітал: сутнісна характеристика, відмітні ознаки, складові.

Поняття основних фондів. Взаємозв'язок категорії «основні фонди» із термінами «основні засоби», «основний капітал». Класифікація основних фондів за сферою використання, функціональним призначенням, правом власності, характером впливу на предмет праці, віковим складом, правом власності та відповідно до Податкового кодексу України. Структура основних фондів, чинники і тенденції її динаміки на виробничих підприємствах. Натуральна та грошова оцінка основних фондів, їхнє призначення та сфери застосування. Види вартості вартість основних фондів: первісна, відновна, залишкова, справедлива, ліквідаційна та середньорічна. Періодична індексація основних фондів.

Характеристика процесу відтворення основних фондів. Фізичне та моральне зношування основних фондів. Види фізичного та морального зносу, математичний апарат їхнього вимірювання. Амортизація як інструмент відшкодування зносу основних фондів. Сучасні методи амортизації основних фондів (прямолінійний, виробничий, кумулятивний, прискореного зменшення залишкової вартості, зменшення залишкової вартості): сутнісні особливості, переваги та недоліки, сфери та економічна доцільність застосування. Технологія обрання методу амортизації відповідно до вимог Податкового кодексу України. Економічне і соціальне значення підвищення ефективності відтворення та використання основних фондів підприємства. Система показників ефективності відтворення та використання основних фондів. Напрями інтенсифікації відтворення та шляхи кращого використання основних фондів підприємства. Оборотні виробничі фонди і фонди обігу як складові оборотного капіталу. Характеристика елементів оборотних виробничих фондів: виробничих запасів, напівфабрикатів власного виготовлення, незавершеного виробництва, витрат майбутніх періодів. Елементний склад фондів обігу, його характеристика. Функціональна та елементна структура оборотних коштів. Нормовані та ненормовані оборотні кошти.

Методи розрахунку нормативів оборотних коштів (аналітичний, коефіцієнтний, прямого розрахунку). Обчислення нормативів оборотних коштів у виробничих запасах, незавершеному виробництві, витратах майбутніх періодів, залишках готової продукції. Визначення загального нормативу оборотних коштів для підприємства.

Основні показники рівня ефективності використання оборотних коштів: коефіцієнти оборотності (кількість оборотів) і завантаження, тривалість одного обороту в днях, рентабельність; методика їх обчислення. Шляхи підвищення ефективності використання оборотних коштів: оптимізація запасів ресурсів і незавершеного виробництва; скорочення тривалості виробничого циклу; поліпшення організації матеріально-технічного забезпечення виробництва; прискорення реалізації виробленої продукції. Проблеми нестачі оборотних коштів і поповнення їх обсягів до нормативного рівня за умов кризової економічної ситуації на підприємстві.

Тема 8. Інвестиції

Економічна сутність інвестицій. Роль інвестицій у забезпеченні ефективного функціонування підприємства. Функціонально-елементний склад інвестицій підприємства. Класифікація інвестицій за об'єктами вкладення капіталу, за характером участі в інвестуванні, за термінами вкладень, за формою власності, за сумісністю здійснення, за рівнем доходності, за рівнем інвестиційного ризику, за рівнем ліквідності, за національною приналежністю капіталу.

Поняття інвестиційних ресурсів. Завдання формування інвестиційних ресурсів. Принципи встановлення необхідного обсягу капіталовкладень підприємства в залежності від економічної ситуації на ринку. Внутрішні та зовнішні джерела інвестування. Обґрунтування джерел фінансування капітальних вкладень.

Загальні принципи прийняття інвестиційних рішень. Динамічні та статичні методи оцінки ефективності реальних інвестицій. Показники оцінки ефективності реальних інвестицій: чистий приведений дохід, індекс доходності, період окупності, внутрішня норма доходності.

Роль фінансових інвестицій у становленні та розвитку ринкових відносин. Умови залучення і використання фінансових інвестицій за діючої системи господарювання. Види цінних паперів, порядок їх випуску, обігу і використання. Особливості і показники визначення ефективності випуску та реалізації (використання) різних видів цінних паперів.

Тема 9. Інноваційна діяльність

Економічна сутність інновацій. Вплив інновацій на підприємницьку діяльність. Класифікація інновацій за технологічними параметрами, за цільовими змінами, за ступенем радикальності, за причиною виникнення, за ефективністю інновацій. Етапи інноваційного процесу.

Експлеренти, патенти, комутанти та віоленти як суб'єкти інноваційної діяльності. Поняття інноваційного підприємства. Форми організації інноваційного підприємства: інноваційний бізнес-інкубатор, технопарк, технополіс.

Поняття та етапи здійснення інноваційного проекту. Економічний ефект як узагальнюючий показник ефективності проектів із технічних нововведень. Особливості оцінки ефективності організаційних нововведень.

Змістовий модуль 2. Виробнича, фінансова діяльність та антикризова політика підприємства

Тема 10. Техніко-технологічна база і виробнича потужність підприємства

Поняття і значення техніко-технологічної бази виробництва. Складові

техніко-технологічної бази, можливі та ефективні шляхи її формування на підприємстві. Особливості формування виробничої (техніко-технологічної) бази на підприємствах різних галузей.

Змістова характеристика технічного розвитку підприємства. Діагностика стану технічного розвитку підприємства: сутність, процедура та основні показники (технічна оснащеність праці, рівень технології, технічний рівень устаткування, рівень комп'ютеризації та автоматизації виробничих процесів і процесів управління).

Модернізація, капітальний ремонт і заміна діючого устаткування як форми технічного розвитку підприємства. Організаційно-економічне управління технічним розвитком підприємства, його передбачуваність, етапність і послідовність. Економічне обґрунтування вибору форми технічного розвитку підприємства.

Сутність лізингу як форми оновлення технічної бази виробництва.

Характеристика окремих видів лізингу. Організаційно-правові основи здійснення лізингу. Умови договору лізингу. Права та обов'язки лізингодавців і лізингоодержувачів. Витрати на надання та ефективність лізингових послуг.

Поняття, види і чинники формування виробничої потужності. Загальні методичні принципи розрахунку виробничої потужності підприємства. Показники та шляхи підвищення використання виробничих потужностей.

Тема 11. Організація виробництва і забезпечення якості продукції

Визначення терміну організація виробництва. Виробничий процес як система. Класифікація виробничих процесів за роллю у виготовленні продукції, за стадіями виробництва, за ступенем неперервності, за особливостями використовуваного обладнання, за ступенем технічного оснащення. Виробничий цикл як просторово-часове відображення виробничого процесу. Структура виробничого циклу. Основні принципи організації виробничих процесів.

Характеристика масового, серійного та одиничного типів виробництва.

Критерії відношення підприємств до окремого типу виробництва. Непоточні методи організації: партійний та одиничний. Поточний метод організації виробництва – основні принципи.

Спеціалізація, концентрація, кооперування, комбінування та диверсифікація як форми організації виробництва.

Якість продукції як основний параметр, що визначає конкурентоспроможність продукції. Показники і методи визначення рівня якості продукції.

Сутність і необхідність стандартизації продукції. Нормативно-технічна документація, у якій відображаються результати стандартизації: міжнародні стандарти, стандарти України, галузеві стандарти, технічні умови, стандарти підприємства. Значення і організація сертифікації продукції і систем якості. Внутрішньовиробничий технічний контроль якості.

Тема 12. Витрати на виробництво та реалізацію продукції

Сутність витрат підприємства. Сучасні підходи до класифікації витрат: за видами діяльності, за економічними елементами, за калькуляційними статтями, за способом віднесення на об'єкт витрат, за відношенням до обсягу діяльності, за складністю (однорідністю), за зв'язком із рішенням, що приймається.

Економічний зміст собівартості продукції. Сфери застосування показника собівартості в практиці сучасного підприємства. Індивідуальна, технологічна, виробнича та повна собівартість. Види собівартості продукції згідно з Положенням (стандартом) бухгалтерського обліку 16 «Витрати». Склад виробничої собівартості, загальновиробничі витрати, адміністративні витрати та витрати на збут, інші операційні витрати. Порядок розподілення

загальновиробничих витрат.

Позамовний, попередільний, попроцесний та нормативний методи калькулювання собівартості: сутнісна характеристика та сфери застосування. Зміст та призначення аналізу взаємозв'язку витрат, обсягу діяльності та прибутку (CVP-аналізу). Основні обмеження та припущення застосування CVP-аналізу. Математичний апарат та графічна інтерпретація аналізу взаємозв'язку витрат, обсягу діяльності та прибутку. Технологія застосування CVP - аналізу для обґрунтування беззбиткового та цільового обсягу діяльності, встановлення ціни реалізації.

Фактори та резерви зниження собівартості.

Тема 13. Фінансово-економічні результати діяльності підприємства

Сутність фінансово-економічних результатів діяльності підприємства.

Модель формування фінансових результатів підприємств в Україні. Звіт про фінансові результати як джерело інформації про формування результатів фінансово-господарської діяльності підприємства.

Показники рентабельності як відносні індикатори фінансово-економічних результатів діяльності підприємства, методика їх розрахунку.

Тема 14. Планування діяльності підприємства

Сутність процесу планування як основоположної функції управління підприємством. Основні принципи методи та види планування. Система планів на підприємстві: стратегічні, тактичні, поточні (оперативні).

Загальний бюджет як продукт тактичного планування. Порядок здійснення операційного та фінансового бюджетування як інструментів тактичного планування.

Етапи оперативного планування. Календарне планування та диспетчеризація як складові оперативного планування. Системи виробничо-оперативного планування.

Сутність бізнес-планування. Роль бізнес-плану в діяльності підприємства.

Розділи бізнес-плану та порядок їх розробки.

Тема 15. Розвиток підприємств: сучасні моделі, трансформація та реструктуризація

Поняття економічного розвитку підприємства. Сучасні моделі розвитку.

Методичний інструментарій аналізу процесів розвитку на підприємстві: концепція збалансованої системи показників (BSC) та концепція вартості підприємства.

Екстенсивні та інтенсивні фактори економічного розвитку підприємства.

Трансформаційні процеси на підприємстві. Форми трансформації підприємства.

Сутнісна характеристика реструктуризації підприємства, зовнішні та внутрішні причини її здійснення. Етапи процесу реструктуризації. Види реструктуризації за повнотою вирішення проблем, за цілями та об'єктами змін.

Способи реструктуризації підприємства: перепрофілювання, виокремлення структурних підрозділів, виокремлення структурних підрозділів як самостійних юридичних осіб, злиття. Критерії ефективності реструктуризації підприємства.

Тлумачення механізму санації та цілей її здійснення. Способи та загальна схема санації підприємства. Критерії ефективності санації підприємства.

Тема 16. Економічна безпека та антикризова діяльність

Поняття економічної безпеки підприємства, цілі її забезпечення. Загрози, що перешкоджають забезпеченню економічної безпеки. Основні функціональні складові економічної безпеки: фінансова, риночна, інтелектуальна, кадрова, технологічна, правова, екологічна, інформаційна. Методичні аспекти оцінки основних складових функціональних складових економічної безпеки. Поняття та види кризових явищ на підприємстві. Причини виникнення кризи.

Зміст, цілі та механізм реалізації антикризової діяльності.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	Очна (денна) форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
л		п	лаб	інд	с.р.	л		п	лаб	інд	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Модуль 1												
Змістовий модуль 1. Підприємство у сучасній системі господарювання та ресурснезабезпечення його діяльності												
Тема 1. Тема 1. Теорії підприємств і основи підприємництва	7	1	1			5	16	1	1			14
Тема 2. Види підприємств, їх організаційно-правові форми	7	1	1			5						
Тема 3. Зовнішнє середовище господарювання підприємств	9	2	2			5						
Тема 4. Структура та управління підприємством	9	2	2			5						
Тема 5. Ринок і продукція	9	2	2			5						
Тема 6. Персонал підприємства, продуктивність і оплата праці	10	2	2	1		5	9	1	1			7
Тема 7. Капітал підприємства	10	2	2	1		5	9	1	1			7
Тема 8. Інвестиції	7	1	1			5	7					7
Тема 9. Інноваційна діяльність	7	1	1			5	7					7
Разом за змістовим модулем 1	75	14	14	2		45	73	5	5			63
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Змістовий модуль 2. Теоретичні засади формування економічної політики держави.												
Тема 10. Техніко-технологічна база і виробнича потужність	10	2	2			6	16	2	2			12
Тема 11. Організація виробництва і забезпечення якості продукції	10	2	2			6						
Тема 12. Витрати на виробництво та	11	2	2	1		6						

реалізацію продукції												
Тема 13. Фінансово-економічні результати діяльності підприємства	11	2	2	1		6						
Тема 14. Планування діяльності підприємства	10	2	2			6	29	2	2			25
Тема 15. Розвиток підприємств: сучасні моделі, трансформація та реструктуризація	10	2	2			6						
Тема 16. Економічна безпека та антикризова діяльність	12	2	2			7						
Разом за змістовим модулем 2	73	14	14	2		43	76	7	7			62
Модуль 2												
ІНДЗ	2				2		1				1	
Усього годин	150	28	28	4	2	88	150	12	12		1	125

5. Теми семінарських занять -

6. Теми практичних занять-

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Тема 1. Теорії підприємств і основи підприємництва	1
2.	Тема 2. Види підприємств, їх організаційно-правові форми	1
3.	Тема 3. Зовнішнє середовище господарювання підприємств	2
4.	Тема 4. Структура та управління підприємством	2
5.	Тема 5. Ринок і продукція	2
6.	Тема 6. Персонал підприємства, продуктивність і оплата праці	2
7.	Тема 7. Капітал підприємства	2
8.	Тема 8. Інвестиції	1
9.	Тема 9. Інноваційна діяльність	1
10.	Тема 10. Техніко-технологічна база і виробнича потужність	2
11.	Тема 11. Організація виробництва і забезпечення якості продукції	2
12.	Тема 12. Витрати на виробництво та реалізацію продукції	2
13.	Тема 13. Фінансово-економічні результати діяльності підприємства	2
14.	Тема 14. Планування діяльності підприємства	2
15.	Тема 15. Розвиток підприємств: сучасні моделі, трансформація та реструктуризація	2
16.	Тема 16. Економічна безпека та антикризова діяльність	2
	Разом	28

7. Теми лабораторних занять–

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Тема 5. Ринок і продукція	2
	Тема 6. Персонал підприємства, продуктивність і оплата праці	
	Тема 7. Капітал підприємства	
2.	Тема 12. Витрати на виробництво та реалізацію продукції	2
	Тема 13. Фінансово-економічні результати діяльності підприємства	
	Разом	4

8. Самостійна робота-

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Тема 1. Теорії підприємств і основи підприємництва	5
2.	Тема 2. Види підприємств, їх організаційно-правові форми	5
3.	Тема 3. Зовнішнє середовище господарювання підприємств	5
4.	Тема 4. Структура та управління підприємством	5
5.	Тема 5. Ринок і продукція	5
6.	Тема 6. Персонал підприємства, продуктивність і оплата праці	5
7.	Тема 7. Капітал підприємства	5
8.	Тема 8. Інвестиції	5
9.	Тема 9. Інноваційна діяльність	5
10.	Тема 10. Техніко-технологічна база і виробнича потужність	6
11.	Тема 11. Організація виробництва і забезпечення якості продукції	6
12.	Тема 12. Витрати на виробництво та реалізацію продукції	6
13.	Тема 13. Фінансово-економічні результати діяльності підприємства	6
14.	Тема 14. Планування діяльності підприємства	6
15.	Тема 15. Розвиток підприємств: сучасні моделі, трансформація та реструктуризація	6
16.	Тема 16. Економічна безпека та антикризова діяльність	7
	Разом	88

9. Індивідуальні завдання– реферативне дослідження**Тематика досліджень**

1. Особливості визначення місії та головних напрямів діяльності підприємств різних форм власності та сфер діяльності
2. Нормативно-правова база підприємницької діяльності в Україні
3. Проблеми функціонування підприємства в ринковому середовищі
4. Тенденції розвитку суб'єктів господарювання різних організаційно-правових форм (із застосуванням статистичного матеріалу)
5. Особливості та ефективність діяльності об'єднань підприємств в Україні
6. Стратегічні програми розвитку підприємств в Україні
7. Малий бізнес в Україні, проблеми його розвитку і підтримки
8. Франчайзинг як форма підприємницької діяльності, його розвиток в Україні
9. Сучасні методичні підходи до оцінки макро- та мікросередовища підприємства: зміст, переваги та недоліки

10. Аналіз зовнішнього середовища як початковий етап формування стратегії діяльності підприємства
11. Державне економічне регулювання діяльності підприємства
12. Структура підприємства: сутність, види та її вплив на ефективність функціонування підприємства
13. Види виробничої структури підприємства, шляхи її удосконалення
14. Проблеми вибору та формування організаційних структур управління новостворюваних підприємств
15. Вітчизняний та зарубіжний досвід вдосконалення організаційної структури управління підприємством
16. Переваги та недоліки сучасних організаційних структур управління, сфери їх застосування
17. Змістова характеристика методів управління діяльністю підприємства та інструментарій їх реалізації
18. Стан та перспективи розвитку ринкових відносин в Україні
19. Управління маркетинговим потенціалом підприємства
20. Продукція підприємства як конкретний результат діяльності господарської системи
21. Маркетингова діяльність і формування програми випуску продукції
22. Особливості визначення ринкового попиту на окремі види продукції
23. Сучасні підходи до оцінки конкурентоспроможності підприємства
24. Формування комунікаційної політики підприємства
25. Дистрибуційна політика підприємства
26. Сучасні методи управління персоналом підприємства
27. Роль кадрового менеджменту в системі управління підприємством
28. Сучасні методи нормування праці
29. Штатний розпис: сутність, порядок розробки і значення у діяльності підприємства
30. Оптимізація чисельності та структури персоналу
31. Форми, види та системи оплати праці: переваги та недоліки, сфер застосування
32. Механізм державного регулювання оплати праці й соціального захисту населення
33. Класичні та сучасні моделі мотивації персоналу
34. Закордонний досвід мотивації персоналу
35. Формування кадрового потенціалу підприємства
36. Фактори та резерви росту продуктивності праці
37. Сучасний стан та структура основних засобів на підприємствах різних галузей економіки України *(із застосуванням статистичного матеріалу)*
38. Амортизаційна політика підприємства
39. Напрями інтенсифікації відтворення основних засобів підприємства
40. Структура оборотних коштів великих промислових та торговельних підприємств *(із застосуванням статистичного матеріалу)*
41. Структура оборотних коштів підприємств малого та середнього бізнесу *(із застосуванням статистичного матеріалу)*
42. Шляхи підвищення ефективності використання оборотних коштів підприємства
43. Оптимізація запасів матеріальних ресурсів підприємства
44. Джерела і напрямки економії матеріальних ресурсів підприємства
45. Оптимізація грошових потоків підприємства
46. Оптимізація дебіторської заборгованості підприємства
47. Методика розрахунку впливу оборотності оборотних коштів на загальні кількісні та якісні показники роботи підприємства
48. Інвестиційна діяльність підприємства і шляхи підвищення її

ефективності

49. Переваги та недоліки прямих інвестицій
50. Формування, оцінка і регулювання фінансових інвестицій
51. Джерела фінансування виробничих інвестицій
52. Форми державного регулювання інвестиційної діяльності підприємства
53. Роль та сучасний стан іноземних інвестицій в економіці України
54. Інновації і державне регулювання інноваційних процесів
55. Інноваційна політика підприємства в умовах ринкової економіки
56. Сучасний стан та тенденції розвитку інфраструктура інноваційної діяльності в Україні *(із застосуванням статистичного матеріалу)*
57. Науково-технічний прогрес – головний чинник розвитку і підвищення ефективності виробництва
58. Механізм інвестування інновацій на підприємстві
59. Проблеми оцінки економічної ефективності нововведень
60. Проблеми вдосконалення техніко-технологічної бази виробництва
61. Виробнича потужність підприємства та методичні засади її розрахунку
62. Етапи техніко-технологічної підготовки виробництва на підприємстві
63. Система показників оцінки технічного рівню виробництва
64. Модернізація та технічне переозброєння як найважливіші форми технічного розвитку підприємства
65. Сучасні проблеми вдосконалення техніко-технологічної бази виробництва
66. Типи виробництва та їх техніко-економічна характеристика
67. Виробничий процес і принципи раціональної організації виробництва
68. Сутність та завдання організації основного виробництва
69. Методи організації виробничих процесів
70. Організація виробничої інфраструктури
71. Організація промислового освоєння нової продукції
72. Організація та планування допоміжних цехів і господарств
73. Резерви підвищення рівня організації виробничого процесу
74. Особливості структури витрат на підприємствах різних галузей економіки *(із застосуванням статистичного матеріалу)*
75. Сутність та напрями управління витратами підприємства
76. Показники ефективності управління витратами підприємства
77. Калькуляція та її місце в економічних розрахунках
78. Методи калькулювання собівартості продукції
79. Проблеми розподілу непрямих витрат між окремими підрозділами та видами продукції
80. Оптимізація витрат підприємства
81. Сучасні методи ціноутворення та її роль в досягненні конкурентних переваг
82. Державна політика оподаткування та прибутковість підприємства
83. Напрями підвищення фінансового стану та рентабельності підприємства
84. Сучасні підходи до методики аналізу фінансового стану підприємства
85. Фінансовий стан та результати діяльності підприємств в Україні *(із застосуванням статистичного матеріалу)*
86. Прогнозування діяльності підприємства в умовах ринкової економіки
87. Система планів на підприємстві
88. Планування виробництва та збуту продукції
89. Оптимізація виробничої програми підприємства
90. Стратегічне планування і прогнозування діяльності підприємства
91. Бізнес-план підприємства: призначення і методика розробки

92. Сучасні моделі розвитку підприємств
93. Трансформація та реструктуризація: особливості, форми та види
94. Практика та ефективність реструктуризації суб'єктів господарювання в Україні (*із застосуванням статистичного матеріалу*)
95. Зарубіжний досвід трансформації та реструктуризації підприємств
96. Поняття економічної безпеки підприємства, її складові
97. Методика оцінки економічної безпеки підприємства
98. Причини й симптоми банкрутства суб'єктів господарювання
99. Моделі визначення ймовірності банкрутства та дискусійні аспекти їх застосування у господарській практиці
100. Проблема неплатоспроможності та банкрутства підприємств в Україні: сучасний стан та основні тенденції (*із застосуванням статистичного матеріалу*)
101. Процедура ліквідації і припинення діяльності збанкрутілого суб'єкта господарювання та її організаційні форми
102. Проблеми фінансового оздоровлення підприємств
103. Практика та ефективність санації суб'єктів господарювання в Україні (*із застосуванням статистичного матеріалу*)

10. Методи навчання

Залежно від теми припускається на лекції традиційна форма (монолог), а також інтерактивна форма (бліцопитування, модерація, дискусії). У межах практичних занять передбачено: опитування, тестування, доповіді, розгляд ситуацій, розв'язання задач, складання графічних схем, реферування, конспектування, робота в Інтернет тощо.

11. Критерії оцінювання

Методи контролю

Оцінюються рівень знань, продемонстрований у відповідях з основних питань теми, правильність і активність під час виконання практичних завдань; регулярне відвідування занять; написання рефератів, огляд нової літератури; участь у конференціях, конкурсах, наукових семінарах, круглих столах; виконання модульних (контрольних) завдань тощо.

Поточний контроль – теоретичні співбесіди, рішення практичних та тестових завдань, аналіз проблемних ситуацій, написання та захист реферативних робіт.

Підсумковий контроль проводиться у формі екзамену.

Під час контролю систематичності та активності роботи на семінарських заняттях оцінюється: розуміння та запам'ятовування програмного матеріалу; рівень знань, продемонстрований у відповідях і виступах на семінарських заняттях; уміння самостійно опрацювати навчальну та наукову літературу; уміння усно чи письмово подавати певний матеріал за темою семінарського заняття; результати експрес-контролю.

Під час контролю виконання завдань для самостійного опрацювання оцінюють: самостійне опрацювання тем у цілому та окремих питань; написання рефератів, есе; підготовка конспектів навчальних чи наукових текстів з курсу.

Отримати максимальну кількість балів за кожний блок студент має можливість під час захисту кожного блоку. Якщо студент без поважної причини захищає блок самостійних робіт пізніше зазначеного терміна – максимальна кількість балів знижується (в залежності від затримки) на 1-3 бали.

Об'єктами контролю знань студентів є:

- Систематичність і активність роботи на практичних заняттях. Оцінюються рівень знань, продемонстрований у відповідях з основних питань теми, правильність і активність при виконанні практичних завдань; регулярні відвідини занять (40 балів).

- Самостійна робота студента. Написання рефератів, огляд нової літератури (10 балів).

- Іспит (50 балів).

Виконання всіх завдань поточного контролю оцінюється від 0 до 50 балів.

Підсумковий контроль (іспит) оцінюється від 0 до 50 балів і проводиться у формі виконання письмового завдання (теоретичне завдання, відповідь на тестові завдання, вирішення практичних задач). Максимально студент може отримати 50 балів.

Критерії оцінювання:

- правильна відповідь на тестове завдання – 2,5 бали, неправильна відповідь – 0 балів. Враховуючи, що кожен варіант містить 10 тестів, максимальна кількість балів – 25 ;
- правильна відповідь на теоретичне завдання – 15 балів, неправильна відповідь – 0; максимальна кількість балів з теоретичної частини становить 15 балів;
- правильно вирішена задача – 10 балів, похибки у розрахунках, проте вибраний правильний метод розрахунку – 5 балів, неправильна відповідь та рішення – 0 балів. Кожен варіант містить 1 задачу, тому максимальна кількість балів з практичної частини становить 10 балів.

12. Засоби оцінювання

Поточне опитування, оцінка за виконане індивідуальне дослідницьке завдання, екзамен
Перелік питань, які виносяться на екзамен:

1. Теорії й моделі підприємств
2. Підприємництво: сутність і характерні риси
3. Підприємство як суб'єкт господарювання
4. Класифікація підприємств
5. Види господарських товариств
6. Види об'єднань підприємств
7. Структура зовнішнього середовища підприємства.
8. Організаційна структура підприємства
9. Процес створення підприємства. Державна реєстрація підприємств
10. Реорганізація підприємств
11. Класифікація, якісна і кількісна характеристика персоналу підприємства
12. Показники стану і руху персоналу
13. Управління персоналом
14. Продуктивність праці і методи її вимірювання. Чинники і резерви зростання продуктивності праці
15. Організація оплати праці на підприємстві
16. Відрядна оплата праці
17. Погодинна оплата праці
18. Безтарифна система оплати праці
19. Економічна характеристика і структура основних фондів підприємства
20. Класифікація основних фондів підприємства
21. Види оцінки основних фондів
22. Знос основних фондів підприємства
23. Суть амортизації як фінансового джерела відтворення основних фондів
24. Прискорена амортизація: характеристика і методи нарахування
25. Неприскорена амортизація: характеристика і методи нарахування
26. Економічна характеристика, склад і структура оборотних коштів підприємства. Джерела фінансування оборотних коштів
27. Показники ефективності використання оборотних коштів
28. Нормування оборотних фондів підприємства
29. Нематеріальні ресурси підприємства
30. Нематеріальні активи
31. Суть і класифікація інвестицій
32. Методи оцінювання ефективності інвестицій
33. Критерії ухвалення інвестиційних рішень
34. Інновація, інноваційний процес та його види, дифузія інновацій
35. Виробнича потужність підприємства

36. Методика розрахунку виробничої потужності підприємства
37. Характеристика і види продукції підприємства
38. Прогнозування й планування діяльності підприємства
39. Бюджетування на сучасному підприємстві: сутність і види бюджетів
40. Виробнича програма підприємства
41. Організація виробництва продукції на підприємстві
42. Якість як економічна категорія. Показники якості продукції
43. Конкурентоспроможність продукції і підприємства
44. Суть і види витрат
45. Класифікація витрат, що включаються в собівартість
46. Калькуляція собівартості одиниці продукції
47. Характеристика видів діяльності підприємства
48. Поняття фінансового результату
49. Розподіл і використання прибутку
50. Суть і необхідність оцінювання фінансово-економічного стану підприємства
51. Показники платоспроможності й ліквідності підприємства
52. Оцінювання фінансової стійкості підприємства
53. Аналіз ділової активності підприємства
54. Аналіз рентабельності
55. Оптимізація бізнес-процесів на підприємстві
56. Банкрутство підприємства
57. Суть санації
58. Реструктуризація підприємств
59. Ліквідація підприємства
60. Економічна безпека підприємства

13. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота																ПМК екзамен	Сума			
Модуль 1										Модуль 2										
ЗМ1										ЗМ2						МКР	Реферат			
t1	t2	t3	t4	t5	t6	t7	t8	t9	t10	t11	t12	t13	t14	t15	t16					
2	2	2	2	2	2	2	2	2	4	3	3	3	3	3	3	4	5	5	50	100
20										20										

T1, T2 ... T10 – теми змістових модулів.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
1-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

14. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення

Виконання лабораторних та практичних завдань передбачає використання персонального комп'ютеру з доступом до мережі Інтернет та програмою MS Excel.

15. Рекомендовані джерела інформації

Базові

1. Березін, О. В. Економіка підприємства : навч. посіб. / О. В. Березін, Л. М. Березіна, Н. В. Бутенко. - Київ : Знання, 2009. - 390 с.
2. Бойчик І.М. Економіка підприємства: навч. посіб. / І.М.Бойчик. – Вид. 2-ге, доповн. і переробл. – К.: Атіка, 2006. – 528 с.
3. Гетьман, О. О. Економіка підприємства : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / О. О. Гетьман, В. М. Шаповал. - 2-ге вид. - Київ : Центр учбової л-ри, 2010. – 487 с.
4. Гринчуцький В. І. Економіка підприємства: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / В. І. Гринчуцький, Е. Т. Карапетян, Б. В. Погрішук ; Тернопільський нац. екон. ун-т. - Київ : Центр учбової л-ри, 2010. - 303 с.
5. Грицюк, Е. О. Економіка підприємства : навч. посіб. для студ. вищих навч. закл. / Е. О. Грицюк. - Київ : Дакор, 2009. – 303 с.
6. Економіка підприємства: зб. практ. задач і ситуацій : навч. посіб. / С. Ф. Покропивний, Г. О. Швиданенко, О. С. Федонін та ін.- 3-тє вид. - Київ: КНЕУ, 2008. - 324 с.
7. Економіка підприємства: навч. посіб. / П. В. Круш, В. І. Подвігіна, Б. М. Сердюк та ін.; за ред. П. В. Круша та ін. - 2-ге вид. - Київ : Ельга-Н : КНТ, 2009. - 778 с.
8. Економіка підприємства: теорія і практикум: навч.-метод. посіб. для самот. роботи студ. галузі знань "Економіка та підприємництва" / В. І. Блонська, Т. Г. Васильців, С. С. Гринкевич та ін. – Львів : «Магнолія 2006», 2010. – 687 с.
9. Економіка підприємства: Підручник / За загальною редакцією Й. М. Петровича. – 2-ге вид., виправл. – Львів: «Магнолія 2006», 2008. – 580 с.
10. Жнякін Б.О. Економіка підприємства: Навч. посіб. / Б. О. Жнякін, В. В. Краснова. - Донецьк : Альфа-прес, 2005. - 160 с.
11. Економіка підприємства: навч. посіб. для студ. вищих навч. закладів / В. В. Краснова, І. О. Ахновська, М. В. Бандура та ін.; за заг. Ред. В. В. Краснової. – Донецьк: ДонНУ, 2012. – 506 с.

39

Допоміжні

1. Афанасьєв М.В.Економіка підприємства: Навчально-методичний посібник. / М.В.Афанасьєв, О.Б.Плоха. – Х.: ВД «ІНЖЕК», 2007. – 320 с.
2. Волков О.И. Экономика предприятия : курс лекций / О. И. Волков, В. К. Складенко. - М. : ИНФРА-М, 2005. - 280 с.
3. Економіка підприємства _____ в схемах і таблицях : навч. посіб. / Т. М. Серікова, Є. П. Кожанова, В. І. Мельник, Г. М. Шумська ; Харківський нац. екон. ун-т. - Харків : ІНЖЕК, 2009. - 302 с.
4. Іванілов О. С. Економіка підприємства. Підручник. / О. С. Іванілов. – 2-ге вид. – К.: Центр учбової літератури, 2011. – 728 с.
5. Осипов В.І. Економіка підприємства: Підручник. / В.І. Осипов – Одеса: Маяк, 2005. – 724 с.

6. Экономика предприятия: учеб. пособие / Подобщ. ред. А.И. Ильина. – 4-е изд., стер. – М.: Новое знание, 2006. – 698 с.
7. Экономика предприятия: Учебник для вузов. – 4-е изд. / Под ред. акад. В.М. Семёнова – СПб.: Питер, 2007. – 384 с.

Интернет-ресурси

1. www.smida.gov.ua
2. www.istock.com.ua
3. www.cfin.ru
4. www.fd.ru

Додаток до Робочої програми навчальної дисципліни щодо внесення змін

Зміни обговорено та затверджено на засіданні кафедри протокол № ____ від «__» _____ 20__р.

Завідувач кафедри

_____ (_____)
(підпис) (Ім'я Прізвище)

Аркуш обліку змін

№ п/п	№ та зміст пункту, до якого внесено зміни	ПІБ викладача	Підпис викладача

